

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnino in inserate sprejema upravnništvo v Katol. Tiskarni, Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Uredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I, 17.

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Na pošti prejemani:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta „ 13 „ — „
četrt „ 6 „ 50 „
mesec „ 2 „ 20 „

V upravnistvu prejemani:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta „ 10 „ — „
četrt „ 5 „ — „
mesec „ 1 „ 70 „

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Štev. 253.

V Ljubljani, v ponedeljek 5. novembra 1900.

Letnik XXVIII.

Razbita edinost slovenskih poslancev?

Za tiste, ki še vedno niso verjeli, da liberalna »narodno napredna« klika name-rava slovensko delegacijo razklati v dva tabora — je »Slov. Narod« sam razpršil zadnje dvome. Povedal je ta čuden rodoljubni list jasno in točno, da se slovenski poslanci v bodoče ločijo v državnem zboru v liberalne in »klerikalne« — to se pravi, »Narodovci« in njihovi somišljeniki bodejo svoja pota hodili i. s. se spojujejo naj tesneje z Mladočehi in bodo skušali mladočeško stranko — s pomočjo Josua Münzelesa — mobilizirati proti katoliško zavednim Slovincem. Skratka: v državnem zboru ne bode več, kakor doslej, poglavitna naloga poslancev, braniti skupne narodne težnje vseh Slovincov — temveč glavna naloga bode boj zoper Slovence, ki so si ohranili versko naziranje! Zares rodoljubna namera »naprednih« narodnjakov! O tem se z liberalci ne bomo prav nič več prapirali. Slovensko ljudstvo ima odločbo v rokah. Slovensko ljudstvo ne le na Kranjskem, temuč v vseh pokrajinah! Za edinost na jedni strani — za razkol na drugi strani! To je volilna parola. Odloči naj se vsakdo pri teh volitvah za jedno ali drugo teh parol.

»Narod« seveda potrebuje pretvezo za razbitje skupnega kluba. Iskal jo je in našel: ubogi Peter Končnik mora veljati kot argument — za razbitje slovenske edinosti na Dunaju. Češ, slovenska kršč.-narodna zveza je pokazala ob tej priliki svojo popolno obnemoglost. Ne vemo, kaj je bolj občudovati: predrznost in neumnost te trditve — ali pa predrznost, s kojo se špekulira s to trditvijo na neumnost »Narodovih« čitateljev! Eno tako hudo kakor drugo! Vsak otrok v Avstriji ve, da državni zbor od prve polovice meseca septembra sem ne eksistira več, zato, ker je bil takrat razpuščen. Če pa drž. zbora ni, tudi poslancev ni — torej tudi »Slovenske kršč. narodne zveze« že par mesecev ni več! Kaj je torej v zadevi g. Petra Končnika mogel storiti klub — ki ga ni! — Poleg tega pa tudi vsak otrok v Avstriji, da je vsled obstrukcije, ki je ovirala vsako parlamentarno delovanje, ugled in upliv poslancev brez razlike padel na ničlo! Vladi noben poslanec ni nič pomagati mogel — zato se tudi vlada za nobenega poslanca in nobeno stranko ni brigala, temuč po svoje vladala. Zlasti je v osebnih zadevah vsak upliv odklanjala. To je bil sad obstrukcije. Obstrukcije pa ni delala »Slovenska kršč.-narodna zveza«, temuč delali so jo najprej liberalni in nacionalni Nemci — nazadnje pa liberalni Mladočehi, s kojimi se hočejo »Narodovci« najtesneje združiti!

Nobena stranka se ne more, v kolikor pride doba zadnjih treh let v poštev, soditi po vseh. Nobeni ni zameriti, če v teh razmerah ni nič dosegla. Če bi se pa po vseh soditi smelo — kakor »Narod« hoče — potem bi se moralo najhujšo sodbo izreči nad mladočeškim klubom. Ta klub ni samo v označeni dobi ničesar dosegel — temuč ni niti v stanu bil, braniti posestno stanje. Ni bil v stanu zaprečiti, da so se preklicale jezikovne naredbe in da so se jezikovne razmere v čeških pokrajinah še poslabšale proti stanju pred naredbami! Nobena stranka ni doživela takega poraza v označeni dobi,

kakor mladočeška. In vendar se hočejo »Narodovci« poslanci s to stranko spojiti — »slovenski krščanski zvezi« pa se predbaciva ubogega — Petra Končnika! To modrost razumi, kdor hoče! Bog ne daj, da bi mi Mladočehom kaj predbacivali. Mi smo prednosti objektivni, priznavati, da v takih izrednih razmerah, kakor so vladale od leta 1897 v našem parlamentu — ne zadene nobene stranke kaka krivda za neuspehe. Mi dokazujemo le modrost »Narodovega« dokazovanja, ki je prirejeno nalašč za — slovensko »inteligenco«!

Konečno še jedno resno besedo — ne za »Narodovce«, temveč za pametne, trezne in rodoljubne ljudi! Če tudi naša zveza ni mogla doseči velikih uspehov — je vendar, kljub skrajno neugodnim razmeram — marsikaj dobrega dosegla, marsikaj zlega pa zabranila. Dosegla je več, nego Mladočehi: kajti ubranila je vsaj uspešno posestno stanje! To je že nekaj. In dosegla je tudi marsikaj: Spominjamo le na gimnazij v Pazinu, na marsikaj važne koncesije na gošpodarskem polju, zlasti na ugodno rešitev zadeve osuševanja ljubljanskega barja itd. Še marsikaj bi se dalo navesti, osobito v narodno-političnem oziru — malenkosti sicer, priznavamo, a vendar važne, če se pomisli, v kako skrajno neugodnih razmerah so se izposlovali! A bodi: recimo, da ta »Zveza« ni nič drugega dosegla, nego ohranjenje posestnega stanja — je vendar, v takih razmerah, že to uspeh, ki ni zaničevanja vreden! Kaj pa, če se edinost razbije — kaj potem, ali bode potem bolje? Ali se bodo bolj upoštevale naše težnje, če bomo razklani — nego doslej, ko smo bili skupaj? To vprašanje stavimo »sine ira« razsodnemu, treznemu slovenskemu občinstvu. Ljudem, koje je strast oslepila, to vprašanje ne velja. Velja le ljudem, pri kojih pamet vlada — i. s. pri kojih pamet tudi strasti prevladuje! Vprašamo ljudi, ki imajo poleg tega res ljubezen do svoje narodnosti, do svoje domovine. Te vprašamo — in o odgovoru prav nič ne dvomimo!

Volilno gibanje.

Agitacijske spletke.

Kreka so prisilili da ne kandiduje. Tako je pričel kričati »Narod«, ki je nakrat dobil srce za dr. Kreka, katerega je še pred nekaj dnevi, ko je mislil, da bo kandidiral, srdito napadal. Sedaj je »Narodu« dr. Krek nakrat »mož poštenjak, nesebičen in požrtvovalen in resnično prepričan o tistih idejah, ki jih zastopa«. Tudi stare »Novice« se razgrevajo. V »Novicah« hvali Malovrh dr. Kreka, da je »poštenjak brez madeža, popolnoma nesebičen človek, ki žrtvuje vse, kar ima in samega sebe za svoje prepričanje. Vrh tega je brez dvoma resničen prijatelj delavskega stanu, socialist iz prepričanja«. Na to izjavljamo, da nas prav veseli, ako »Narod« in »Novice« sedaj nakrat pripoznavata dr. Krekovo požrtvovalno delo in da to pripoznava tisti, ki je dr. Kreka najbolj blatil.

Ob jednom izjavljamo, da je bil dr. Krek naprošen po predsedniku katoliško-narodne stranke dr. Ivanu Šusteršiču, naj prevzame kandidaturu, da pa je dr. Krek na argumente dr. Šusteršiča odgovoril, da nikakor ne sprejme mandata, ker se hoče posvetiti delu v bogoslovni in socialnemu, organizato-

ričnemu delu slovenskih delavskih slojev doma.

Vsakdo mora pripoznati, da smo dr. Kreka doma silno pogrešali, da mnogo zadev ni napredovalo tako, kakor bi, ako bi jih mogla neposredno voditi dr. Krekova spretna roka.

Dr. Krek je sam prosil dr. Šusteršiča, naj prevzame kandidaturu, ker je prepričan, da bode dr. Šusteršič s svojim uplivom in kot poslanec Pete skupine lahko veliko koristil za delavske sloje. To uvideva tudi ogromna večina volilcev Pete skupine in to mora uvideti vsak, komur je res pri srcu napredek delavskih slojev in sijajna zmaga krščanske zavesti v peti skupini, ne pa kake osebnosti ali pa celo napadi na dr. Šusteršiča iz — »Naroda«. Ravno »Narodovi« napadi na dr. Šusteršiča so najboljše priporočilo zanj. »Narod« upije, da je kandidatura dr. Šusteršiča v V. kuriji drzna provokacija v prvi vrsti delavskega stanu, upil pa bi tako, ako bi tudi prevzel dr. Krek mandat. Delavstvu mora biti na tem, da dobi v državnem zboru sposobnega moža, in nikako ponižanje volilcev Pete skupine ni, ako zaupniki stranke vsprejmejo jednega najspodobnejših izmed svojih vrst za zastopnika delavskih slojev. Malovrh kriči v »Novicah«, da je dr. Šusteršič odločen nasprotnik vsakega socializma, že l. 1895. pa je »Narod« upil nanj, da kar odkrito socializem razširja. Najimpertinentnejša pa je trditev »Novice«, da je Šusteršič ravno tako odločen zagovornik najstrožjega konservativizma, kakor je to sam povedal na nekem javnem shodu.

Tako Malovrh v »Novicah«, v »Narodu« pa je bilo 24. avgusta l. 1900 črno na belu, da na dr. Šusteršiču ni prav nič konservativnega, ker se je odločno zavzel za splošno, direktno in tajno volilno pravico. »Narod« je to zahtevo opsoval z »neprimernimi nameni«, z »revolucionarno politiko« ter je pokazal svoje znanje glede splošne direktne in tajne volilne pravice z naslednjimi neumnimi besedami:

»Ako mora že v političnem življenju imeti vsak jednake pravice, ako tudi nima enakih dolžnosti in morebiti tudi nikakih sposobnosti in veselja za javno življenje, zakaj bi ne šli dalje in ne dobili tudi premoženja po enakih delih?«

Vprašamo, kdo je socialen? Tisti, ki splošno, direktno in tajno volilno pravico tako neumno razume, kakor »Narod«, ali pa dr. Ivan Šusteršič. S tem smo z »Narodom« in »Novicami« obračunali. Pokazali smo, da je dr. Krek odstopil iz razlogov, katere je dobro utemeljil, in da je dr. Ivan Šusteršič na dr. Krekovo prošnjo izjavil, da je pripravljen prevzeti dolžnosti in delo poslanca Pete skupine.

Volilni shod Luka Jelenca na Viču ali kako je kandidat Jelenec bežal pred svojimi volilci.

V soboto zvečer se je predstavil volilcem Pete skupine na Viču najžalostnejši kandidat, kar jih je kedaj nosila slovenska zemlja. Na javnem volilnem shodu so hoteli naprednjaki usiliti volilcem za kandidata Luko Jelenca, ki je pa inteligenco narodno-naprednega učiteljstva postavil v tako slabo luč, da je bila njegova kandidatura soglasno odklonjena.

Na shod je prišlo veliko število delavstva iz viške občine in par zastopnikov kršč.-

soc. in soc. dem. iz Ljubljane. »Narodovcem« kar ni šlo v glavo, da je njihovo predlagano predsedstvo gg. Knez, Oblak in iurist Marn odklonjeno. Žalostno so gledali na kršč.-soc. od katerih so menda pričakovali, da jim bodo v ime lažnjive liberalne narodnosti pomagali. Kršč.-socialci so pa raje glasovali za soc.-dem. kandidata, ker so od soc.-dem. pričakovali večjo svobodo govora, nego pa od naprednjakov, ki so jim že pričetkom shoda negirali vsako svobodo govora. Kršč. soc. pa za narodno-naprednega predsednika tudi niso mogli glasovati, ker narodna napredna stranka nima nobenega delavskega programa. Pod najstrožjo kontrolo se je konstatiralo, da je velika večina za soc.-dem. predsednika g. Klemenčiča, in za podpredsednika g. Mihlerja. Za zapisničarja je bil izvoljen g. Štefe.

Predsednik je dal nato besedo g. Luki Jelencu, ki je povedal, da nastopa kot kandidat narodno-napredne stranke, in da bo kot tak »vse sile napel« za kmeta in delavca. Mnogo je za ta dva sloja koristnih reči, ki se morajo rešiti v bližnji bodočnosti. (Klici: Volilna pravica v ljubljanski občinski zastop!) Že pri teh klicih je Jelenec postal precej zmeden. Zgubil je nit govora, katerega se je baje na pamet navadil, in pričel je iskati nadaljevanja mej nekimi papirji. In iz teh papirjev je še le povedal, da delavstvo potrebuje »temeljite organizacije, da se delavstvo usposobi za boljšo bodočnost«. Zastavil bo kot kandidat narodno-napredne stranke vse svoje moči, da se delavstvo osvobodi iz raznih verig, ki ga dandanes obdajajo. Zastopal bo vsikdar splošno direktno in tajno volilno pravico. Delavnik bode okrajšan. Tudi o obrtnem nadzorstvu je povzel nekaj točk iz kršč.-soc. in soc.-dem. programa, večino točk je pa pozabil. Pravijo, da jih ni imel časa prepisati, ali jih je pa premalo razumel.

Po Jelenčevem govoru se je oglasil k besedi soc. dem. Linhart, ki je povdarjal, da liberalci za delavstvo še niso nikdar nič storili. Sladke besede imajo le, kadar so pred volitvami. »Narod« je glasilo infamij! Kot dokaz narodne odkritosrčnosti je kazal na zvezo »Narodovcev« z nemškimi liberalci. (Nekaj zastopnikov napredne inteligence na Viču je pri tem pričelo upiti.) Govornik jim je zamašil usta s tem, da jim je vrgel v obraz, da je slovenski liberalizem isto kar nemški, zato bode slovenski liberalizem ravno tako propadel kot nemški. Liberalizem pomedimo tja, kamor že davno sliši!

Sotrudnik gosp. And. Gabrščka gosp. Kristan z Viča je izjavil, da je liberalna stranka blizu smrti. Ta stranka vedno menja svoj program. L. 1895. stranka na shodu zaupnih mož vsprejela nekaj kršč.-soc. program, lani pa je ta program zopet prevrgla in se postavila na stališče »svobodne konkurence«, odobrila je zlo, iz katerega izvira velik del gospodarske bede.

To kar je Luka Jelenec danes povedal, ni program narodno-napredne stranke. Zato bi Jelenec ne smel reči, da kandiduje na program stranke. Narodno-napredna stranka je učitelja poslala loviti kalina. Naj bi učitelja kandidovala za kako mestno skupino, tam bi bil zanj primernejši prostor, nego pa v peti skupini. Govornik je konečno govoril v smislu socialne demokracije.

Kršč.-soc. Jakopič je izjavil, da se

Jelenčevim izjavam ne more zaupati. Narodno-napredna gospoda noče dati pravice delavcem v ljubljanski občinski zastop in narodno-napredna stranka tudi ni za splošno direktno in tajno volilno pravico. Ta stranka je preprečila deželno zavarovalnico! Naprednjaki so skoro pri vsaki besedi govornikovi zaupili.

Kršč.-soc. Gostinčar je tudi povdarjal, da tisto, kar je pravil Jelenec, ni v narodno-naprednem programu. Naj pove Jelenec, katere točke o delavstvu so v narodno-naprednem programu. (Iurist Marn: »Morajo že biti!« Klici: »Imenitno poznate svoj program!«) Ljubezen do ljudstva je narodna stranka pokazala s svojim bojem proti gospodarskim zadrugam. Jelenec je tisti, ki je dejal, da mu je v dež. šol. svetu Schaffer ljubši nego kak pristaš slov. katol. narodne stranke. Gostinčar je predlagal, naj se Jelenčeva kandidatura odkloni.

Iurist Marn je hotel praviti, da je shod bil sklican tudi za volilce kmetijske kurije, a moral je skoro utihniti ob klicih, da naj bi se potem vendar potrudil tudi kandidat kmetijske kurije g. Lenarčič mej svoje volilce.

Zanimivo je bilo, ko se je naprednjake vprašalo, so-li za absolutno narodnost. Pričeli so kričati »Da«, a so zvezo z Nemci označili le kot »staro frazo«. Klici: »To ni fraza, to je resnica«. Jelenec: »To je švefel«.

Ko je g. Kristan vprašal Jelenca, je-li za svobodno konkurenco, zapazili so nekateri, da mu je g. Jelenec pritrdil, drugi »Narodovci« pa so pričeli vpiti, da se ne strinjajo. Bilo je veliko veselja nad to narodno napredno konfuznostjo. Nekaj »Narodovci« pristašev je osramočenih odšlo.

G. Štefe se je čudil, da so »Narodovci« tako hudi na g. Kristana, ko vendar pravi le to, kar je, oziroma kar ni v njihovem programu. Faktum je, da nima »narodna« stranka nobenega delavskega programa, zato je predrznost, da postavlja v peti skupini kandidata. Jelenec je delavske zahteve slabo prepisal iz kršč. soc. ali soc. dem. programa. Napram kmetom je njegova stranka pokazala ljubezen s tem, da je deželni kulturni svet prodala liberalnim veleposestnikom. Jelenec je govoril o zavarovanju, v deželnem zboru — baje po za-slugi agenta Hribarja — narodna stranka noče biti za deželno zavarovalnico. Kje je bila narodna stranka takrat, ko je bilo treba delati kmetom prošnje za potresno posojilo? Naše delavsko tajništvo je moralo spisati na tisoče prošenj! Tam, kjer imate moč v ljubljanskem občinskem zastopu, vrgli ste pod klop volilno pravico delavstva in zastopnik narodno-naprednega učiteljstva Dimnik ondi ne odpre ust za delavsko pravico. Govornik je prebral nato »Narodove« napade na splošno direktno in tajno volilno pravico, kar je povzročilo silen vihar proti listu, ki namigava, da bodo delavci kradli, ako dobe svojo pravico. Luka Jelenec je čutil pri tem potrebo izjavljati, da on je za to delavsko pravico in da on ni identičen z »Narodom«, na kar mu je govornik odvrnil: »Narod« Vas priporoča, kogar pa »Narod« priporoča, za tega volilci pete skupine ne morejo biti. Vi v »Učit. Tovarišu« hvalite »Narod«, zato se z njim strinjate. Vi pravite, da bode samostojno nastopali, povejte nam torej kot kandidat narodno-napredne stranke, ako obsojate krivico, ki se je po razpustu državnega zbora v trenutku, ki so bili poslanci brez moči, zgodila slovenskemu narodu, povejte, ako obsojate, da je Peter Končnik imenovan deželnim šolskim nadzornikom naši slovenski deželi. G. Jelenec na to ni hotel odgovoriti, kakor tudi ni hotel povedati, katera točka izmej njegovega govora je v narodno-naprednem programu. Govornik je na to zaklical volilcem: Tak je torej kandidat narodno-napredne stranke. Še meni se ne upa odgovoriti, kako figuro bode tak mož pač igral v parlamentu pred ministri. Veselost, ki je sledila tem besedam,

se ne da popisati. Luka Jelenec je stal na višini svoje slave. Govoril je še soc. dem. Mlinar, nakar je Luka Jelenec protestiral proti mnenju, da bi on ne smel zastopati svojega mnenja, dasi je »z dušo in telesom« (!) pristaš narodno-napredne stranke. Klici: »Končnik ne pusti!« On misli, da je z izjavo za direktno, splošno in tajno volilno pravico zaprl svojim nasprotnikom sapo. G. Štefe je izjavil, da je že logika Jelenčeve izjave smešna. Jelenec bo moral podpisati program narodno-napredne stranke, ki nima niti točke o delavskem vprašanju, zato ne bo mogel delovati za to, s čimur je hotel ujeti volilce. Tudi glede volilne pravice Jelenec ne bo nikomur sape zaprl, predno ne da ljubljanski občinski zastop delavstvu tako pravico. Jelenec je nato mej klici: »Kaj pa Končnik?« ušel svojim volilcem in se ni oziral na to, da so ga mej bučnim smehom klicali nazaj. G. Gostinčar je povedal, da je Jelenec nekoč rekel: Jaz nisem tak, ampak moram, ker imam tukaj kruh. Takih mož ne bomo volili! Kandidatura g. Jelenca se je soglasno odklonila. Niti navzoči liberalci niso glasovali zanj.

Kandidata kranjskega veleposestva.

Kranjski nemško-liberalni veleposestniki so se zjediniili za zopetno kandidato barona Schwegla, mesto grofa Ervina Auersperga, ki zopetne kandidature ne vsprejme, je pa volivni odbor soglasno pritrdil kandidaturi deželnega poslanca grofa Barbo.

Za Žičkarjevo kandidato

v spodnještajski peti skupini se je doslej oglasilo že devet sodnih okrajev in sicer ptujski, ormoški, ljubotomski, gornjeradgonski, rogški, slovenjegraški, šentanski, konjiški in kozjanski. Pa tudi drugi okraji so zavzeti za Žičkarjevo kandidato. Sobotni »Narod« grdo psuje Žičkarja. Ali to zasluži mož, ki je bil vedno pri delu za svoje volilce. S psovkami se ne bo pobilo Žičkarjevega dela. Naj kratko naštejemo nekaj točk obširnega njegovega delovanja:

1. Vinogradniki v Haložah so prišli v velikansko uboštvo in bedo vsled plesnjenja in trtne uši, ki sta uničila njih vinograde, iz katerih edino dobivajo Haložani dohodke. Pretil jim je glad, pretila jim je žalostna usoda, da bodo morali zapustiti svoje domove, na katerih so gospodarili njih očetje, dedje in pradedje, ter iti za negotovim kruhom v neznano tujino. Toda kdo se je potegnil za nje? Gosp. Žičkar se je trudil tako dolgo, da jim je izposloval za letos 60000 kron podpore in da se je vlada zavezala, da hoče skrbeti za prenovitev tamšnjih vinogradov.

2. Ker pa je gospod Žičkar uvidel pri potegovanju za Haloze, da je državna vlada pri podporah preveč navezana na sklepe deželnih zborov, zato je stavil dne 20. dec. 1899 samostalen predlog, naj se postava z 28. marca 1892 drž. zak. št. 61 tako spremeni, da bo država mogla tudi brez ozira na visokost deželnega brezobrestnega posojila dajati državna brezobrestna posojila za obnovo vinogradov. Ta predlog kaže Žičkarjevo skrb za vse spodnještajarske vinorodne kraje.

3. V šaleški dolini so premogokopni rovi naredili veliko škodo posestnikom nad njimi. Zemlja se je usedala in obdelovanje posestev je postalo nemogoče. Nihče ni težko prizadetim kmetom priskočil na pomoč, dokler ni prišel gosp. Žičkar ter delal tako dolgo, da se je tudi tukaj kmetom zgodila pravica in se jim je pripoznala odškodnina.

4. Gosp. Žičkar se je potegoval, da se vsem ubogim občinam dajo državne podpore za strelne priprave proti toči. (Glej nujni predlog z dne 8. maja 1900).

5. Posredoval je pri železniškem ministertvu, da se je plačilo za odkup zemljišč pri gradbi železnice Spodnji Dravograd-Velenje z datno povišalo.

6. Za brežiški, sevnški, kozjanski, šmarski in slovenjegraški okraj potegoval se je pri vsaki nesreči ter jim izposloval podporo, kadarkoli jih je prizadela toča ali povodenj. (Predl. 24./5. 97, 17./10. 99, 6./6. 1900.)

7. Da se bo vendar enkrat uravnala

Sotla, je to pred vsem Žičkarjeva zasluga. (Predlog 28./4. 1899.)

8. Dne 13. okt. 1898 je Žičkar pri nujnih predlogih zastran državnih podpor odločno in toplo priporočal, da se ozira pri podporah tudi na kraje v glavarstvih Celje, Ljutomer in Maribor.

9. Gornjesavinjski dolini je znan Žičkar iz deželnega zbora kot iskren zagovornik potrebnih cest.

10. Za rogški in šmarski okraj je zahteval Žičkar v državnem zboru lastnega okrajnega glavarstva na Slatini. (Glej petico z dne 14. okt. 1900.)

11. Dne 24. sept. 1897 je stavil interpelacijo do deželnobrambnega ministertva zavoljo škod, ki se godi ob vojaških vajah na poljedelskih pridelkih.

12. Dne 13. dec. 1899 je stavil samostalen predlog, da se premeni katehetska postava.

13. Za privatne uradnike se je potegoval, da se jim daje nedeljski počitek in zagotovi preskrbovanje za starost in oskrbovanje njih vdov in sirot. (Glej petico 1./10. 97 in interpel. 15./12. 1898.)

14. Stavil je veliko število interpelacij zaradi zapostavljanja slovenskega jezika v uradih, šolah in javnih napisih in razglasih, zaradi zaplenjenja »Slov. Gosp.«, »Domovine« in Hribarjevega ilustriranega koledarja, zaradi našemu narodu storjenih krivic, vložil je celo kopo prošenj za najrazličnejše slovenske zadeve, predvsem za slovensko vseučilišče, nadsodišče v Ljubljani.

15. Neštevilnokrat je posredoval pri ministertvih za slov. uradnike, za različne ugodnosti slov. občinam in osebam. Gosp. J. Žičkar je najmarljiveje zahajal med svoje volilce, priredil je 30 shodov.

Ali ni gosp. Žičkar veliko delal in veliko dosegel? In pomisliti moramo, da je g. Žičkar dosegel vse to v dobi treh let in ob času, ko je v državnem zboru zabranjevala divja obstrukcija vsako uspešno delo. In sedaj bi mu naj oni, katere je tako zvesto zastopal, postali nezvesti? Sedaj bi mu naj odtegnili svoje glasove, ga zapodili od sebe? Ali bi to ne bilo nevhvalno? Take poslance si moramo obdržati, ne pa jih poditi od sebe!

Politični pregled.

V Ljubljani, 5. novembra.

Dipauli kandidat za peto skupino. Znani zahrbtni kompromis se je torej do cela razbil, ob enem se je pa tudi pokazalo, da so Schöpperjevi izrabljali tudi briksenskega škofa. Kakor izjavljajo poslanci dr. Schmid, Trafojer in Trogmann v posebnem pismu na volivce, je briksenski knez-škof izrazil le svoje veselje nad poročilom, da je sedaj mir v deželi, ni pa nikdar bil proti temu, da Dipauli kandiduje v peti skupini. Imenovani torej toplo priporočajo v izvolitev dosedanega poslanca barona Dipaulija.

Občinske volitve v Pragi. Minuli teden so se vršile v Pragi dopolnilne volitve v praški občinski zastop. Popolniti je bilo 36 mest. Od teh mandatov je imela dosedaj vsaka stranka, Staro in Mladočehi, po 18 mest. Dosedaj je bilo izvoljenih 26 zastopnikov, od teh jih je že 17 staročeskkih, mladočeskkih le devet. Od poslednjih pa odpadejo le trije na stranko bivšega župana Podlipnega, šest pa na stranko odbornika Frica, ki se ogrova za skupno delo v zbornici. V ožjo volitev, ki se vrši danes, pridejo trije Staročehi, dva radikalca, sedem somišljenikov Podlipnega ter osem kandidatov Friceve frakcije. Kakor vse kaže, Staročehi prav dobro žanjejo na račun somišljenikov bivšega župana.

Vprašanje glede bosenskih železnic neki vendar še ni definitivno rešeno. Določeno je bilo namreč, da se avstr. ministri podajo na včerajšnji dan v Budimpešto, kjer naj bi se posvetovanja nadaljevala. Včerajšnji listi pa poročajo, da je nameravano posvetovanje bilo odloženo na poznejši čas. Koncem teh posvetovanj se vrši bržkone kronski svet pod predsedstvom cesarjevim. Oficijelno se naglašja, da obe vladi neomajno vztrajata pri svojih prvotnih načrtih. Nasprotje je seveda glede zveze s Spljetom, katere se Mažari branijo z vsemi silami.

Odločevala bo, kakor se splošno zatrjuje, le vojaška uprava, ki se pa bržkone izreče tudi za predlog Mažarov.

Izjemno stanje v Španiji. Posledice zadnje preosnove španskega kabineta že britko čuti ves španski narod: na celem polotoku je Azcarragova vlada oklicala izjemno stanje s pretvezo, da docela zatre karlističsko gibanje. To se je zgodilo v trenutku, ko vlada izjavlja, da je razkrojljena zadnja karlističska tolpa. Dotično oficijelno poročilo namreč slove: Jedina še oborožena karlističska tolpa v Bergi je razkrojljena. Vsek poskus upora je onemogočen. Vkljub temu je izdala vlada dekret glede odprave ustavnih sloboščin na celem polotoku, da prične z energično politiko in preskrbi oblastvom potreben pripomoček, da morejo v kati zatreti karlističsko gibanje. — Tako skrbi nova vlada za mir v deželi, ki ga tako krvavo potrebuje. Saj pa tudi ni drugače mogoče, ako pomislimo, da je sedaj vojni minister strogi general Linares, glavni kapitan, oziroma mestni poveljnik in načelnik policije v Madridu pa bojaželjni general Weyler. Posebno poslednji je mojster v tem, da provzroča odpor v prebivalstvu, saj je na Kubi ravno on s svojim brutalnim postopanjem največ zakrivil, da se je prebivalstvo od domače dežele ločilo. Kaj neki namerava Azcarraga s prebivalstvom, ki je po veliki večini strogo dinastiško? Dobrih posledic to postopanje gotovo ne bo imelo, in gotovo se bo zadeva še najsrečnejše rešila, ako postane žrtev te neprevidnosti in predrznosti ravno vlada sama. Bati se je seveda poprej še kaj hujega in sicer na škodo dobrega španskega ljudstva.

Kdo bo bodoči predsednik zveznih držav. Dve močni in silno agilni stranki si stojita nasproti v sedanji volivni borbi za predsednika severoameriških zveznih držav. Listi republikanske kakor tudi demokratiške stranke pišejo o svoji zmagi kakor o gotovi stvari in o demokratiškem kandidatu Bryanu se celo že piše, da mu je zagotovljenih nad 100 glasov več, nego jih potrebuje. V resnici seveda stvar ne stoji zanj tako ugodno, akoravno tudi ne smemo verjeti poročilu republikanskega narodnega odbora, ki trdi, da ima Mac Kinley že sedaj 266 glasov, torej zopet 42 več nego jih potrebuje. Bryan je pri svoji dosedanji agitaciji sicer pridobil dokaj novih glasov, posebno v državi Kentucky, kjer je uropal Kinleyu celih 12 glasov, in v državi Maryland, kjer si bo prisvojil vseh osem Kinleyevih glasov, in končno v Indiani, ki je v letu 1896 dala Kinleyu vseh 15 glasov, ki bodo sedaj bržkone vsi izgubljeni v Bryanovo korist, toda zmage si vkljub temu ne more biti svest. Pri zadnji volitvi v letu 1896 je dobil Mac Kinley 271, Bryan 176 glasov, sedaj ima pa pa poročilo »Amer. Slovenca« prvi že zagotovljenih 258, Bryan pa le 168 glasov. Poslednji torej niti tedaj ne prodre, ako pridobi na svojo stran vseh 21 dvomljivih glasov. Zmaga Bryanu niti tedaj ni zagotovljena, ako dobi države Illinois, West Virginia in Delaware, ker bi imel skupno šele 222 glasov ali dva manj, kakor večino. Pridobiti bi torej moral še nekaj novijorskih glasov, ki so bili zadnjič vsi za Kinleya. Na tak uspeh pa po dosedanjih pojavih skoro ne more računati in bo torej bržkone zopet propadel.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 5. novembra.

Škofovske konference. Presvetli g. knezoškof ljubljanski se je odpeljal danes z brzovlakom na Dunaj, kjer se bo udeležil škofovskih zborovanj. Povrne se čez 14 dni. Danes sta se skozi Ljubljano na Dunaj peljala prevzorni g. kardinal Missia in prem. g. škof tržaški Šterk.

Mil. škof Jakob Trobec je dne 1. novembra odrinil s Trstata preko morja do Ankone v Rim. Iz Rima poda se sredi novembra v Neapolj in od tod preko sred-njezemskega in atlantiškega morja v Ameriko. — Ljubljenemu rojaku srečno pot!

Državna podpora. Poljedelsko ministertvo je dovolilo 3000 kron podpore za osuševalna dela v starotški dolini.

Odlikovanje. Cesar je podelil dežel-nemu glavarju vitezu Pajerju komturji križ Leopoldovega reda, njegovemu namestniku

niku dr. Antonu Gregorčiču pa red železne krone tretje vrste. Bogoslovni profesor v Gorici dr. Al. Faidutti je odlikovan z viteškim križem Franc Jožefovega reda. — Nadalje so bili še odlikovani povodom cesarjevega obiska v Gorici: dr. Venuti, vitez Dottori, dr. Abram red železne krone 3. vrste; Blasig, vitez Franzoni, Fabiani in dr. Pontoni viteški križ Franc Jožefovega reda; grofica Coronini Elizabetin red prve vrste; baronica Ritter-Zahony Elizabetin red druge vrste; nadučitelj Jacobi, zlatomašnik Penzin, župnik Mašera in inženier Luzatto zlati zaslužni križ s krono; župan Černuta, Kocjan, Kovačič, Vidrig zlati zaslužni križ; poštarica Mahorčič, župan Pipan, Persič, Lutman, nadučitelj Tomšič, učitelj Streš, dalje Rejc, Seculin, Novelli in Bauer srebrni zaslužni križ.

Novo gasilno društvo snujejo v Stražišču pri Kranju.

Dr. Ivan Šusteršič za program slovenskih delavskih slojev. Na povabilo evškega kršč.-soc. delavstva je včeraj gosp. dr. Ivan Šusteršič prišel na shod k D. M. v Polju, kjer je govoril pred mnogobrojnimi volilci, mej katerimi je bilo tudi precej kmetskih posestnikov. Dr. Šusteršič je izjavil, da je dr. Krek od njega zahteval, naj kandiduje v peti skupini, in da ni kandidat po svoji volji, ampak bo, ako ga sprejmejo kat.-narodni zaupniki, kandidat stranke, koji volji in želi se bode udal. V svojem govoru je najprej razvijal sredstva, s katerimi je pomagati kmetskemu stanu, ter je govoril o korakih, katere bode storil, ako bode izvoljen, v ta namen, t. j. nastopil bode za ustanovitev kmetskih združenj za olajšanje zemljskih bremen i. t. d. Izjavil je, da program, ki je bil sprejet na shodu slovenskih delavskih stanov, sprejme v polnem obsegu in da ga bo do pičice izpolnjeval. Ta dr. Šusteršičeva izjava je izzvala viharno navdušenje, ki je naraščalo, ko je dr. Šusteršič skiciral v našem listu že često pojasnjeni kršč.-soc. program delavskih stanov, oziroma delavske zahteve in razjašnjeval, po kateri poti bode hodil v njih izpolnitev. Njegovo utemeljevanje za splošno, direktno in tajno volilno pravico mu je pridobilo srca vseh. Glede kandidata narodno napredne stranke je izjavil govornik, da pač noben delavec v 19. stoletju ne bo tako zabit, da bi za liberalca glasoval. Posestnik g. Triler je v jednatih besedah pozval navzoče, naj se izjavijo za dr. Šusteršičevo kandidaturo v V. skupini, in ko je še imenom delavstva gosp. Režek isto izjavil, se je shod po navdušenih besedah sivolasega starčka g. L. Perdana z burnimi »Živio« klici izrekel za kandidaturu g. dr. Ivana Šusteršiča v V. skupini.

Sestanek kršč. soc. delavstva v Ljubljani. Včeraj dopoldne je bil sestanek kršč. soc. delavstva v »Kat. domu«, da se razgovori o prihodnji kandidaturi za peto skupino. Dr. Krek je pojasnil svoje stališče, raz katerega se je odločno odpovedal kandidaturi. Razložil je tudi pomen volitev in pomen delovanja državnega zbora napram našemu narodu. Slikal je tudi razmerje med strankami in slabe gospodarske politične posledice. Gostinčar je na zahtevo nekaterih delavcev, da naj kandiduje, odločno izjavil, da ne sprejme kandidature, zlasti še ne, ker bi se sedaj s tem le delalo v roke liberalcem. Priporočil je zborovalcem, naj preko vseh predhodkov volijo dr. Šusteršiča, ki je obljubil, da bode za delavstvo vstopil po našem programu.

Shod v kazini. Včeraj je kandidat socialne demokracije za peto skupino na Kranjskem Kopač imel volilni shod v kazini. Stekleni kazinski salon je bil precej napolnjen. Shod je otvoril Železnikar. Predsednikom je bil izvoljen Kordelič, ki je izrekel, da kandidat soc. dem. svojim volilcem ne bo ušel tako, kakor kandidat narodne stranke na Viču. Kandidat Kopač je v prvi vrsti napadal narodno - napredno stranko, da nima zabeležiti še nobenega narodnonaprednega dejanja. Ta stranka se je socialni demokraciji lizala, dokler ni vedela, da soc. demokracija samostojno nastopi. Na

tako postopanje pljunimo! Spominjajte se na obljube, katere je dajal župan Hribar glede volilne pravice. Ni čuda, če sedaj pravijo kršč. socialci, da je boljša dunajska Luegerjeva volilna reforma, nego pa — nobena. Napal je potem stranko »Edinost« v Trstu, češ, da je šla v železniški stavki po informacije k postajnemu načelniku in da noben slovenski liberalci v Trstu ni podpiral stavkajočih delavcev. Mej razlaganjem socialnodemokratskega delavskega programa zaklical je Kopač: »Mi hočemo šolo brez vere!« Ta izjava zadošča krščanskim očetom, da svojega glasu ne dajo socialnodemokratskemu kandidatu. Vera je privatna stvar, pravil je govornik, povedal pa ni, da je nek socialistiški zastop na Francoskem prepovedal postavljati križe na grobeh celo privatnim osebam; menda zato — ker je vera privatna stvar. »Papež riva kuha« dejal je Kopač, ker papež ne gre iz Vatikana. Pozval je svoje zveste, naj »zapro žepa« napram vsakemu nabiranju iz katoliških vrst. Kaj ko bi soc. demokrati ubogali Kopača v toliko, da bi sploh zaprli svoje žepa. Potem bi »kuhala rila« Kopač in Ethin Kristan! Kar se tiče očitanja, da naša stranka kaže le kvišku, opozarjamo g. Kopača na boj, katerega bijemo z liberalci za združeno delo mej slovenskim ljudstvom, in pa tudi na naša delavska društva, katere delavcem za agitatorje niso pojedla še nobenega solda. Sicer pa kaj posebnega ni bilo na včerajšnjem shodu. Socialni demokrati menda niso več pri volji biti hlapeci liberalcev. Prav radovedni smo, koliko časa si bodo ohranili samostojnost. Shod je sprejel Kopačevo kandidaturo.

Kako se bo narodno-napredna stranka potegovala za delavce. »Slov. Narod« piše v polemiki z »Rdečim praporom«, s katerim se je v nervoznosti oslabele starosti skregal, to-le: »Delavcem smo resnični prijatelji in se bomo v okviru našega programa vedno zavzemali za njih korist, ne glede na to, kateri stranki pripadajo.« Kakor je znano, narodnonapredni program nima besedice o delavstvu, ako se torej napredna gospoda misli za delavstvo potegovati v okvirju svojega programa, se to pravi, da za delavce ne bo nič storila. Hvala lepa za tako skrb!

Protoliberalen delavec.

Predavanje v »Mestnem domu« je bilo v soboto zvečer dokaj slabo obiskano. Govornik gosp. dr. I. Robida je dobro rešil svojo nalogo.

Poročil se je danes g. dr. Ivan Hribar z gđ. Berto Šlegelno. — V Gorici se je poročil deželni uradnik gosp. Emil Kavčič z gđ. Amalijo Toroševico iz Medane.

Kozlički! Narodova gospoda pred volitvami pridno strelja kozličke. Besede protoliberalnega delavca v torkovi naši številki je »Narod« nakrat obesil na vrat dr. Šusteršiču. »Narod« piše: »O Šusteršiču ni vedel drugzega reči, kakor da je mož, ki je mej Slovenci prvi povzdignil glas za splošno, direktno, tajno volilno pravico. To pa to! Šusteršič je res povzdignil svoj glas za tako volilno pravico, a še le pred nekaj meseci leta 1900, v tem, ko imamo že od 14. junija leta 1896 splošno in od 5. novembra 1898 direktno in tajno volilno pravico.« — Kakor se vidi, »Narod« sedaj vedno miali samo na dr. Šusteršiča, ki mu dela največje preglavice. V »Slovenca« stoje besede: »V naših vrstah je mož, ki je mej Slovenci prvi povzdignil svoj glas za splošno, direktno in tajno volilno pravico, naša politična društva so, ki so za to ljudsko pravico povzdigovala odločno svoj glas, dočim so naprednjaki še pred par tedni proti tem zahtevam od katoliško-narodne strani pisali, da je zahteva po splošni, direktni in tajni volilni pravici revolucijonarna politika, naš kandidat je mož, ki je ob zabavljanju »Slov. Naroda« baš zadnji čas z največjo odločnostjo klical, naj se da pravico.« Vsakdo ve, da je mož, ki je prišel v Slovenceh boj za ljudsko pravico, dr. Krek, da so za njim sledila naša politična društva, da je zadnji čas dr. Šusteršič, kot načelnik katoliško-nar. stranke, bil od »Naroda« opsovan, ker je branil točko naše stranke — splošno, direktno in tajno volilno pravico. Obžalujemo, da »Na-

rod« niti toliko ne zasleduje tega boja, da potrebuje vedno naših pojasnil.

Iz mestnega šolskega sveta ljubljanskega. Redna seja dne 15. in 17. okt. t. l. se je vsila sledeče: Poročilo c. kr. okrajnega šolskega nadzornika profesorja Levca o stanju slovenskih in slovenskonemških ljudskih šol ljubljanskih v prošlem šolskem letu se je soglasno odobrilo in se v tem smislu predlaga c. kr. deželnemu šolskemu svetu. Obenem se sklene izreči priznanje učitelstvu omenjenih šol, ter poročevalcu za njegov trud kot nadzorniku soglasna zahvala. Glede vprašanja c. kr. deželne šolskega sveta o morebitni vpeljavi kvalifikacijskih tabel za ljudske učitelje se sklene, tako vpeljavo priporočati in sicer naj bi imel vsak učitelj vpogled v svojo kvalifikacijsko tabelo. Sprejme se osem konkretnih predlogov o načinu kvalifikovanja. Želji »ljublanskega učiteljskega društva«, naj bi odpadle posebne prošnje za petletnice, se ugotovi. Poročilo kako da so vlagali šolski otroci prihranke v pošto hranilnico, se vzame pritrjevalno na znanje. Posebni zaznamki pa se ne bodo več predlagali, ker vse dotično pride itak v tiskano letno poročilo vsake šole. Okrajni šolski nadzornik profesor Proft je v nadaljevanju seje poročal o stanju ljubljanskih nemških ljudskih in meščanskih šol v prošlem šolskem letu. Poročilo so je soglasno odobrilo in se v tem smislu predloži c. kr. deželnemu šolskemu svetu. Nato so se rešile prošnje nekaterih strank, da bi se njihovi otroci oprostil obveznega pouka v slovenščini. Učiteljci Emi Raunacherjevi se je iz zdravstvenih ozirov dovolil šesttedenski dopust. Član Maier predlaga končno proračun tečaju za zdravljenje jecajočih otrok, katerega je pripravljen brezplačno voditi. Proračun se bode predložil mestnemu magistratu, da izpolnjuje potrebni kredit.

Umrla je v Radovljici gospa Ana Tauzher, soproga c. kr. finančnega svetnika v pokoju g. Franca Tauzherja.

Ljubljanske novice. Ušel je prisiljenec Franc Noč, doma iz Radovljice, od dela na Viču. — S ceho ušel je 30letni, v Beljak pristojni natakar Emil Ferbas. Naradil je v kavarnah »Austria« in »Pua« za 11 kron cehe. Včeraj je bil aretovan. — Konj splašil se je posestniku Pavlu Augustinu na sv. Petra cesti. Pred novo vojašnico je policijski stražnik konja ustavil. — Svate prevrnil je včeraj nek izvošček v jarek poleg ljudske kuhinje. Fijakarja so stražniki peljali na magistrat, konja in voz pa domov na Turjaški trg.

Zopet 50 novih meščanov je imenoval tržaški občinski zastop v svoji zadnji tajni seji. Lahom v Trstu bode pri novih volitvah pomagalo 450 novih meščanov.

Slovenska trgovska šola v Trstu. Tržaški slovenski trgovski pomočniki ustanove trgovsko šolo za sedaj z naslednjimi predmeti: knjigovodstvo in menično pravo, računstvo, korespondenca in slovenščina. Pouk bode vsako nedeljo.

Srbskim konzulom v Trstu je imenovan bivši profesor kazenskega prava na vseučilišču v Belemgradu Svitoslav Stanovič.

Steklega psa posestnika Jan. Recelja iz Kandije pri Novem mestu so ubili dne 1. t. m. Ugrizel je prejšnji dan dninarico Fr. Kocjan in 1. t. m. 13letno Jos. Recelj. Obe so odpeljali na Dunaj.

Kraški teran je bil že zdavnej na glasu, toda ko se je pojavila trtna bolezen, se je pozabilo nanj, ker se ga je prime-roma le malo pridelovalo in dosledno tudi le malo izvažalo. Večinoma so vse pokupili tržaški gostilničarji (in še za te ga ni bilo dovolj). Toda letos je bila taka letina, da se lahko uzadovolji tudi številnejšim odjemalcem. A ne le kar se tiče množine, ampak tudi glede kakovosti je tak, kakršnega le malo pomnimo. Kdor se torej hoče preskrbeti s to izvrstno kapljico, naj se pobriga sedaj, ko je cena zares minimalna 50 do 60 K hkt. Prejšnja leta se tega vina ni nikdar tako po ceni prodajalo, navadna cena je bila 76 do 80 K hkt. in tudi čez! Gotovo je, da tudi letos pri tej ceni ne ostane, ampak da se bode zvišala proti spomladi, ko začnjenja dobivati teran izvenredni fini okus in dobroto. Toda do tistega časa je seveda še dolgo in mnogi potrebujejo denarja in zato

ga raje prepustijo sedaj tudi nekoliko ceneje, saj vsakdo ve, kaj so denarne stiske. Znano je, da je na Krasu glavni pridelek vino in da se le s tem poplačajo davki in pokrivajo ostale potrebščine. Kupcem in trgovcem bode iz prijaznosti rado na roko šlo tudi vodstvo »Hranilnice in posojilnice« v Tomaju p. Sežana.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 5. novembra. Povodom 80-letnice je prejel kardinal dr. Gruscha od cesarja zelo laskavo pismo, poleg tega je prejel nebroj čestitk od raznih dostojanstvenikov. Cerkvene slovesnosti se je udeležilo 130 katoliških društev z zastavami. Za uboge in razne zavode je podaril kardinal 6000 kron.

Dunaj, 5. novembra. Goluhovski se mudi v Budimpešti v zadevi bosenskih železnic. Kedaj se podajo ministri v Budimpešto, še ni natančno določeno. Goluhovski je zavzel napram bosenskim železnicam stališče, ki je Madjarom jako blizu. Iz tega se lahko razume, kako stališče zavzemajo oni, ki žele smrt ministerstvu Körberjevemu. Sodi se, da ministerstvo Körberjevo odstopi, ako zmagajo pri vprašanju bosenskih železnic Madjari.

Dunaj, 5. novembra. V boju Schöpperjevih pristašev proti baronu Dipauliju stoji Kathreinova skupina na strani Dipaulija. Stari konservativci primerjajo boj proti Dipauliju z bojem Mladočehov proti Staročehom. Ako zmagajo pristaši Schöpperjevi, ki je nezrel politik in ki ima okolu sebe same streberje, ki pod oedejo katolicizma širijo narodni šovinizem, prišli so v državni zbor »Maulheldi«.

Dunaj, 5. nov. Tukajšnji postiljoni, katerih je 500, so stopili danes v stavko.

Gorica, 5. novembra. »Eco del Littorale« poroča, da je don Zanetti zopet postavljen kandidatom v kmečki skupini v Gradiški.

Gradeo, 5. nov. Štajersko konservativno veleposestvo se tudi letos ne bo udeleževalo državnoborskih volitev.

Gradeo, 5. nov. Sotrudniku »Graz. Tagblatt« Seinerju in inženirju Rumpfu, ki sta se vrnila iz vojne v Transvalu, so tu priredili velik sprejem. Tudi v Ljubljani so štajerske nemške burske prostovoljce pozdravili nemški nacijsionalci z dr. Mattušem na čelu.

Praga, 5. nov. Naučni minister je dovolil, da je dr. Iška včeraj smel imeti starokatoliško opravilo.

Pizek, 4. nov. (Hilsner pred porotniki.) V soboto se je pričela obravnava glede umora Marije Klima. Zaslišana sta bila najprej oče in mati, potem njen zadnji gospodar, njena sestra in nekaj drugih prič. Direktne dokaza proti Hilsnerju pri tej obravnavi ni nobeden navedel, zato je ohranil Hilsner cel čas nek apatičen mir, le ko je izjavila dekla Krčalova, da ji je Klimova razodela, da gre s Hilsnerjem z božje poti v Zhoř, je Hilsner izredno zarudel in zgubil ravnotežje. Konečno so bili zaslišani še zdravniški in drugi izvedenci.

Pariz, 5. novembra. Ob odkritju Carnotovega spomenika je car Nikolaj pisal predsedniku Loubetu iskreno pismo, ki se spominja zaslug Carnotovih za prijateljsko razmerje mej obema državama. Loubet se je carju zahvalil rekoč, da sta Francozom sveti imeni Carnot in Aleksander, ki sta očeta francosko-ruskega prijateljstva.

Pariz, 5. novembra. Agence Havas poroča iz Madrida: V raznih mestih so prišli več nevarnih oseb. Vsi karlistiški listi so zatrti.

Madrid, 5. nov. Pri zadnjem ministerskem svetu pod predsedstvom kraljice je ministerski predsednik Azcarraga predložil dekrete, ki jih namerava izdati v sedanji protustavni dobi. Klub Karlistov v Madridu je razpuščen.

Novijork, 5. nov. Republikanska zveza je priredila v soboto obhod, katerega se je udeležilo 100.000 oseb. Bryanov glavni agitator Croker izja-

da je bilo mej njimi veliko demokratskih delavcev, katere so delodajalci prisilili, da se udeležijo obhoda. Republikanski listi trdijo, da zmaga Kinley s 303 glasovi.

Bruselj, 5. nov. Taj. ik Transvaala Fischer javlja, da je Krüger bolan in da se bode moral za nekaj časa odreči diplomatskemu delu.

London 5. nov. „Standard“ poroča iz Pretorije 30. m. m.: Glasom neke posebne proklamacije ostane lord Kitchener načelnik angleških čet v Južni Afriki.

Bruselj, 5. nov. Poslanik Leyds in trije izredni burski poslaniki so odpotovali včeraj v Marseille, da tam pričakujejo Krügerja. Tam se vrši pod Krügerjevim predsedstvom posvetovanje transvalskih dostojanstvenikov o nadaljni diplomatski akciji.

London, 5. nov. (C. B.) „Daily Telegr.“ poroča iz Cantona: Upor na jugu od Kwantunga se je izjalovil, ker vstasi niso imeli dovolj orožja in streljiva.

Shanghai, 5. novembra. Cesarski grobovi so brez odpora zasedeni. Tajnik Čungli Yamena naznanja prihod cesarja v Pekin. Mirovna pogajanja se prično tekem 14 dnij.

London, 5. novembra. „Times“ poročajo iz Shanghaja 1. t. m.: Neki cesarski oklic naznanja, da sta Lin-kunyi in Čang-či-tung imenovana komisarjema pri mirovnih pogajanjih poleg Li-Hung-Canga in princa Činga.

Zaročenca.

(I promessi sposi.)

Milanska povest iz sedemnajstega veka. — Laški spisal Alessandro Manzoni. prevel I. B.—č.

(Dalje.)

Zgodopisci nam opisujejo tedanjo dobo tako-le.

Na vsak korak je bilo videti zaprte prodajalnice in zaprte tvornice; ulice so bile sprehajališče bede in neznosnega trpljenja. Pravih beračev je bilo malo; porazgubili so se v novi množici in prosili miloščinje z onimi vred, ki so jim jo preje dajali. Sluge po prodajalnah so izgubili vsakdanji zaslužek in živeli od prištedenega denarja; Gospodarjem je zastajala kupčija, kar je bilo njih pogin in polom. Delavci in mojstri vsake baže, ki so delali z rokami ali z umom najbolj preproste, ali najbolj umetne, potrebne ali razkošne stvari, se vlačijo od vrat do vrat, naslanjajo se na zidove ali pa so se stegnili na tla ob hišah in cerkvah in prosijo miloščinje, boreč se z bedo in še ne udušeno sramežljivostjo. Onemogli so, omedleli so, tresejo se od mraza in gladu v svojih raztrganih lahnih oblekah, ki še nosijo znamenje prejšnje imovitosti. Celó v njih brezdelji in ponižanji se kaže, da so vajeni dela in marljivosti.

Mej bedno množico so pomešani tudi sluge, katere so odslovili njih gospodje, ker so iz blaginje padli v stiske ali ker kljubu svojemu bogastvu niso mogli v takih časih vzdrževati sijajnega spremstva. Njim se pridruži tolpa drugih ubožcev, ki so bili preje navajeni živeti od njih dohodkov. Otroci, žene, starci so se držali okrog svojih prejšnjih podpornikov ali pa so drugam šli beračiti.

Tudi bravi so bili mej njimi, ki so se poznali po razmršenih šopih, raztrganih cunjah, po svojem kretanju, po svojih po-

sebnih navadah, ki tem bolj zbadajo v oči, čim bolj čudne so.

Tudi ti so izgubili svoj s pregrehami prisluženi kruh in so prijeli za beraško palico. Sestradani tekmujejo z drugimi v prošnjah in se plašno, začudeno vlačijo po ulicah, po katerih so preje hodili ošabno, z oholim in divjim obrazom, v dragih in razkošnih livreh, z velikimi peresi, dobro oboroženi, nagazani in napolnjeni z vonjavami. Ponižno so stegali roko, s katero so tolikokrat žugali in doprinali zločine.

Najbolj nadležni in najbolj usmiljenja vredni so kmetski ljudje, ki hodijo posamezno, po dva ali pa v celih družinah: možje, žene z otroci na ramenih ali na tilniku, z dečki ob strani in starčki za sabo. Nekaterim so vojaki razdejali in oropali domovja, da so jih morali obupani zapustiti. Mej njimi nekateri kažejo rane in bule, katere so dobili, ko so branili zadnje svoje imetje, ali pa na begu od razuzdanih in surovih vojakov. Hoteli so s tem vzbuditi pomilovanje.

Drugi niso občutili te nadloge, a ugonobila jih je neizogibna slaba letina in bremena, katera so morali nase prevzeti, da so preskrbeli vojne potrebe. Prišli so v mesto kot starodavni sedež in zadnje zaveščiše bogastva in pobožne darežljivosti.

Posebno so se ločili oni, ki so na novo došli. Hodili so nekako bojazljivo, nejevoljni, ker so se čudili taki neznosni bedi; mislili so namreč, da bodo tu vseh oči obrnili na svojo revščino.

Kdor je uže dalj časa blodil po mestnih ulicah in se preživljal od tuje pomoči, kazal je na obrazu še bolj temno in otrpelo potrto, če je primerjal kos podarjenega mu kruha s svojo lakoto.

Kako čudne obleke ali prav za prav cunj, kako čudni obrazi! Bleda obličja iz ravnine, zarjavela iz višjih pokrajin in s hribov, krvavorudeča s planin, a vsa so medla in posušena z odrtimi očmi, s srepim pogledom, omahujoč mej gnjevom in nezavednostjo. Lasje so jim razmršeni, brade kuštrave in ščetinaste. Telesa, navajena naporov, so izsesana od bede; koža na zarjavelih rokah, na ramenih in na medlih prsih, ki se kažejo izpod umazanih cunj, je nagubana.

Grozen je bil pogled na to opešano čvrstost, a tudi na slabejšo mladino, ki je medlela in omagovala vsled sestradanosti.

Tu in tam pod kapom hiše je ležala pomandrana slama, pomešana z umazanimi cunjami — dar usmiljene roke. To je bilo ležišče kacega nesrečnika, katero si je pripravil, da bi po noči na tla položil svojo glavo.

A tudi po dnevi je ležal tu marsikdo, kateri je od utrujenosti in lakote obnemogel, da ga več niso mogle noge nositi. Sem ter tja je na takem ležišču ležalo kako mrtvo truplo. Časi je marsikdo nenadoma kot snop padel in obležal na kamenitih tleh.

(Dalje sledi.)

Umrli so:

31. oktobra. Franja Oswald, kavararja hči, 1 dan, Kongresni trg 1, življenjska slabost.

1. novembra. Marija Čepin, delavca hči 1½ meseca, Dolenjska cesta 24, življenjska slabost.

2. novembra. Angela Keržin, sedlarja hči, 2 leti, Karolinska zemlja št. 17, akutni želodčni in črevesni katar. — Marija Kovač, gostija, 77 let, Poljanska cesta 25, ostarelost. — Jera Ulčar, delavca žena, 38 let, Dunajska cesta 45, oteklina želodca.

4. novembra. Marija Ahlin, posestnika hči, 19 dnij, Poljanska cesta 25, črevesni katar.

V hiralnici.

29. oktobra. Marija Mravlj, delavca vdova, 59 let, kap.

V bolnišnici:

30. oktobra. Ana Stuk, prevodnika vdova, 38 let, jetika. — Anton Ogrizek, posestnika sin, 8 let, contusio abdom. laceratio intest.

31. oktobra. Marijana Bezljaj, strežnica, 54 let, srčna hiba. — Marija Rebolj, zidarja žena, 67 let, srčna hiba.

Cena žitu na dunajski borzi

dné 3 oktobra 1900.

Za 50 kilogramov.

Pšenica za pomlad . K 7-98 do K 7-99
Rž za pomlad . . . 7-67 » » 7-68
Tursica za maj-junij /01 » 5-36 » » 5-37
Oves za pomlad . . . 5-88 » » 5-89

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306-2 m. srednji zračni tlak 736-0 mm.

Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nobo	Padavina v mm.
3. 9. zveč.	735-7	7-2	brezv.	dež	
4. 7. zjut.	733-3	6-2	sl. vsvz	dež	25-6
2. 2. popol.	733-5	8-2	sl. svzh		
4. 9. zveč.	735-9	7-6	sl. svzh	oblačno	
7. 7. zjut.	735-7	7-4	sr. jvzh	oblač.	4-3
2. 2. popol.	739-3	8-6	sl. sever.	oblačno	
Srednja temperatura sobote 8-5°, normale: 6-6°.					
Srednja temperatura nedelje 7-3°, normale: 6-4°.					

Bronza, tekoča, v poljubni boji, je najboljša in najpripravnejše sredstvo za polabljenje in broniranje vsakovrstnih predmetov ter daje najboljši leskin trajnost. Tudi bronzi prašek se dobiva v prodajalnici oljnatih barv tvrdke **BRATA EBERL v Ljubljani**, Franciskanske ulice.

Vnanja naročila po povzetju. 228 2 12-6

Na prodaj sta

2 križeva pota

jeden za glđ. 65.—, drugi za glđ. 250.—
pri 930 12-8

FR. TOMAN-u,

podobarju in pozlatarju v Ljubljani, Valvazorjev trg št. 1.

Kuharica

lepega in krščanskega vedenja ter izurjena v vseh gospodarskih rečeh, se išče za farovž.

Kje? pové upravništvo. 981 3-2

Katoliška Tiskarna

priporoča raznovrstne

vizitnice

po nizki ceni.

Šivalne stroje

priznana najboljšega izdelka za družine in obrtnike

priporoča 888 25-5

tovarniška zaloga šivalnih strojev

Ivan Jax v Ljubljani, Dunajska cesta 17

Velika loterija za vojake-invalide

Predzadnji teden.

z dobitki v zlatu in srebru.

Glavni dobitok **60.000** kron

v gotovini z 20% odbitka.

Srečke za invalide po 1 krono

priporoča **J. C. Mayer v Ljubljani.**

118 12

Dunajska borza.

Dné 5. novembra.

Skupni državni dolg v notah	97-35
Skupni državni dolg v srebru	97-—
Avstrijska zlata renta 4%	114-65
Avstrijska kronska renta 4% 200 kron	98-35
Ogerska zlata renta 4%	114-80
Ogerska kronska renta 4% 200	90-35
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 glđ.	1690-—
Kreditne delnice, 160 glđ.	663-75
London vista	240-50
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj	117-55

Dné 3. novembra.

20 mark	23-50
20 frankov (napoleonidor)	19-19
Italijanski bankovci	90-85
C. kr. cekini	11-38
3-2% državne srečke l. 1853, 250 glđ.	170-—
5% državne srečke l. 1860, 100 glđ.	161-—
Državne srečke l. 1864, 100 glđ.	199-25
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	94-—
Tisne srečke 4% 100 glđ.	—
Dunavske vravnave srečke 5%	251-—

Dunavsko vravnavo posojilo l. 1878	105-50
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	93-75
Priporitetne obveznice državne železnice	411-—
„ „ južne železnice 3%	322-—
„ „ južne železnice 5%	119-50
„ „ dolenskih železnice 4%	99-50
Kreditne srečke, 100 glđ.	390-50
4% srečke dunav. parobr. družba, 100 glđ.	350-—
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 glđ.	42-50
Ogerskega	20-—
Budimpešt. bazilika-srečke, 5 glđ.	12-35
Rudolfove srečke, 10 glđ.	60-—

Salmove srečke, 40 glđ.	178-—
St. Genois srečke, 40 glđ.	194-—
Waldsteinove srečke, 20 glđ.	—
Ljubljanske srečke	50-—
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 glđ.	272-—
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v	6140-—
Akcije tržaškega Lloydja, 500 glđ.	790-—
Akcije južne železnice, 200 glđ. sr.	106-50
Splošna avstrijska stavbinska družba	150-—
Montanska družba avstr. pian.	417-50
Trboveljska premogarska družba, 70 glđ.	445-—
Papirnih rubljev 100	254-25

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanja za zrupe pri zrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako zrebanje. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnišna delniška družba

„M E R C U R“

l., Wollzeile 10 in 13, Dunaj, l., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnice.